

Sygn. akt IV U 9/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Tomasz Koronowski

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2022 r. w Elblągu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania K. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.

z dnia 6 października 2021r., znak: (...)

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia postojowego

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza brak podstaw do zwrotu przez ubezpieczoną K. B. świadczenia postojowego wypłaconego jej w dniu 9 lutego 2021r.

Sygn. akt IV U 9/22

UZASADNIENIE

K. B. odwoła się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. z dnia 6 października 2021r., znak (...) - (...), którą pozwany zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia postojowego wypłaconego w dniu 9 lutego 2021r., w kwocie 2.080 zł, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Skarżąca zarzuciła, że decyzja jest sprzeczna ze stanem faktycznym oraz obowiązującymi przepisami i wskazała, że działalność gospodarczą prowadziła od 3 kwietnia 2018r. do 30 kwietnia 2021r. a w związku z pandemią covid-19 świadczenie postojowe należało jej się za miesiące listopad 2020r., grudzień 2020r. i styczeń 2021r. Przewlekłość wprowadzanych przepisów spowodowała, że pierwsze świadczenie postojowe ubezpieczona otrzymała w dniu 8 stycznia 2021r., gdzie w tytule przelewu zaznaczono, że jest to świadczenie za okres od 1 do 31 grudnia 2020r. Drugie świadczenie skarżąca otrzymała w dniu 9 lutego 2021r., a w tytule przelewu wskazano, że jest to świadczenie za okres od 1 do 28 lutego 2021r. W ocenie skarżącej, skoro w styczniu otrzymała świadczenie postojowe za grudzień 2020r., to analogicznie w lutym 2021r. powinna otrzymać świadczenie postojowe za styczeń 2021r., a więc za miesiąc, w którym skarżąca nie podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w C. P.. Skarżąca zarzuciła nadto, że nie była informowana przez pozwanego o nieprawidłowościach dotyczących składanego wniosku oraz podniosła, że decyzja przyznająca jej świadczenie postojowe jest prawomocna, bowiem pozwany nie informował skarżącej, aby decyzję tę uchylił.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał, że we wniosku, który wpłynął do pozwanego w formie elektronicznej w dniu 3 lutego 2021r., skarżąca zawarła oświadczenie, iż nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu. Skarżąca złożyła zatem oświadczenie niezgodne z prawdą bowiem na dzień złożenia wniosku polegała pracowniczym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u płatnika składek C. P.. Ponadto, w ocenie pozwanego, nie zasługuje na uwzględnienie twierdzenie skarżącej, jakoby

świadczenie wypłacone w lutym 2021r. powinno dotyczyć stycznia 2021r. Brak jest bowiem podstaw by składać wniosek o świadczenie postojowe za okres wsteczny.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona K. B. w okresie od 3 kwietnia 2018r. do 30 kwietnia 2021r. prowadziła działalność gospodarczą pod głównym kodem PKD (...) Działalność ubezpieczonej polegała na prowadzeniu zajęć sportowych na terenie siłowni. Z uwagi na pandemię covid-19 ubezpieczona, w ramach tzw. tarcz antykryzysowych, korzystała z pomocy finansowej, otrzymując bezzwrotną pożyczkę wypłacaną przez Powiatowy Urząd Pracy w D., na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej (5.000 zł w dniu 20 maja 2020r.) oraz świadczenia postojowe wypłacone w dniach 15 maja 2020r., 3 czerwca 2020r. oraz 6 lipca 2020r. w kwotach po 2.080 zł.

Od połowy października 2020r., z uwagi na pandemię, po raz kolejny wprowadzono zakaz działalności między innymi w siłowniach. Od tego czasu skarżąca nie osiągała przychodów z działalności.

W dniu 30 grudnia 2020r. ubezpieczona utworzyła wniosek o jednorazowe dodatkowe świadczenie postojowe ((...)). We wniosku zawarte było oświadczenie, z którego

wynikało, że: 1. na dzień 30 września 2020r. przeważającą działalnością ubezpieczonej jest działalność, której kod (...) podała w pierwszej części wniosku; 2. przychód z przeważającej działalności uzyskany w listopadzie 2020r. był niższy co najmniej o 40% w stosunku do przychodu uzyskanego w analogicznym miesiącu 2019r.; 3. w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej ubezpieczona nie naruszyła ograniczeń, nakazów i zakazów ustanowionych w związku z wystąpieniem stanu epidemii (...). wniosek ten został wysłany drogą elektroniczną do pozwanego w tym samym dniu, tj. 30 grudnia 2020r.

Pismem z dnia 1 stycznia 2021r. pozwany poinformował ubezpieczoną, że w dniu 8 stycznia 2021r. wypłacił jej dodatkowe świadczenie postojowe w kwocie 2.080 zł. W tytule przelewu od pozwanego wskazano, że świadczenie dotyczy okresu od 1 do 31 grudnia 2020r.

Z kolejnym wnioskiem o świadczenie postojowe ((...) wniosek o ponowne świadczenie postojowe) ubezpieczona wystąpiła do pozwanego w dniu 3 lutego 2021r. Pismem z dnia 9 lutego 2021r. pozwany poinformował ubezpieczoną, że w dniu 9 lutego 2021r. wypłacił ubezpieczonej świadczenie postojowe w kwocie 2.080 zł. W tytule przelewu wskazano, że świadczenie dotyczy okresu od 1 do 28 lutego 2021r.

Od dnia 1 lutego 2021r. skarżąca podjęła zatrudnienie w C. P. i z tego tytułu podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

W dniu 7 marca 2021r. ubezpieczona po raz kolejny wystąpiła do pozwanego o świadczenie postojowe. W dniu 30 marca 2021r. pozwany wydał decyzję, w której sentencji nie zawarł żadnego rozstrzygnięcia. Jedynie z treści uzasadnienia decyzji wynika, że ubezpieczonej odmówiono prawa do świadczenia postojowego/ponownego świadczenia postojowego, gdyż od dnia 1 lutego 2021r. nie podlegała ona ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności, lecz posiadała inny tytuł ubezpieczenia.

Zaskarżoną decyzją z dnia 6 października 2021r. pozwany zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia postojowego wypłaconego w dniu 9 lutego 2021r. w kwocie 2.080 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, naliczonymi od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu wypłaty świadczenia postojowego do dnia zwrotu. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że na dzień złożenia wniosku (...) skarżąca podlegała pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu u płatnika C. Polska, zaś z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej podlegała jedynie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. W związku z powyższym skarżącej nie przysługuje prawo do świadczenia postojowego na podstawie wniosku, który wpłynął do pozwanego w dniu 3 lutego 2021r. dlatego też skarżąca, jako osoba, która pobrała nienależne świadczenia postojowe, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami.

(wyjaśnienia ubezpieczonej zawarte w odwołaniu, nadto dowód: wniosek z dnia 3 lutego 2021r., pismo pozwanego z dnia 9 lutego 2021r., decyzja z dnia 6 października 2021r. – karty bez numeracji – akta ZUS; kopie wniosków k. 29-43 – a.s.)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie podlegało uwzględnieniu.

Stan faktycznie w sprawie nie był sporny. Żadna ze stron nie kwestionowała bowiem, że od lutego 2021r. skarżąca podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w C. P., zaś z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej jedynie do ubezpieczenia zdrowotnego. Pozwany nie kwestionował przy tym okresu prowadzonej przez ubezpieczoną działalności, jak również twierdzeń zawartych w odwołaniu skarżącej, iż od połowy października 2020r. była ona pozbawiona jakichkolwiek przychodów z tytułu prowadzonej działalności. Pozwany nie kwestionował nadto twierdzeń skarżącej w zakresie tytułów przelewów przekazanych ubezpieczonej w dniu 8 stycznia 2021r. oraz 9 lutego 2021r. Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się zatem do interpretacji przepisów prawa w zakresie dotyczącym wypłaty świadczenia postojowego za dany okres w odniesieniu do momentu złożenia wniosku o to świadczenie.

Wskazać więc należy, że zgodnie z art. 15zq ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 oraz ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020r. poz. 1842 – w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia przez ubezpieczoną wniosku z dnia 3 lutego 2021r.; dalej również: ustawa covidowa), świadczenie postojowe przysługuje osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, która rozpoczęła prowadzenie tej działalności przed dniem 1 kwietnia 2020r. i nie zawiesiła prowadzenia tej działalności oraz jeżeli przychód z prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku o świadczenie postojowe był o co najmniej 15% niższy od przychodu uzyskanego w miesiącu poprzedzającym ten miesiąc.

Ustalenie prawa do świadczenia postojowego następuje na wniosek osoby uprawnionej, składany do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 15zs ust. 1 ustawy covidowej). Wniosek osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą powinien zawierać między innymi oświadczenie o uzyskaniu w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku o świadczenie postojowe przychodu o co najmniej 15% niższego od przychodu uzyskanego w miesiącu poprzedzającym ten miesiąc, jeżeli nie zawiesiła prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (art. 15zs ust. 3 pkt 4 c).

Z kolei w myśl § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 2021r. w sprawie wsparcia uczestników obrotu gospodarczego poszkodowanych wskutek pandemii COVID-19 (Dz.U. z 2021r., poz. 152) przyznaje się ponowne świadczenie postojowe, na zasadach określonych w art. 15zq-15zs i art. 15zu-15zza ustawy o COVID-19, z uwzględnieniem przepisów niniejszego rozdziału, osobie, o której mowa w art. 15zq ust. 1 pkt 1 tej ustawy, prowadzącej na dzień 30 listopada 2020r. pozarolniczą działalność gospodarczą oznaczoną według Polskiej Klasyfikacji Działalności ((...)) 2007, jako rodzaj przeważającej działalności, kodami:

1) 47.71.Z, 47.72.Z, 47.81.Z, 47.82.Z, 47.89.Z,

2) 49.39.Z, 55.10.Z, 55.20.Z, 55.30.Z, 56.10.A, 56.10.B, 56.21.Z, 56.29.Z, 56.30.Z, 59.11.Z, 59.12.Z, 59.13.Z, 59.14.Z, 59.20.Z, 74.20.Z, 77.21.Z, 79.11.A, 79.12.Z, 79.90.A, 79.90.C, 82.30.Z, 85.51.Z, 85.52.Z, 85.53.Z, 85.59.A, 85.59.B, 86.10.Z w zakresie działalności leczniczej polegającej na udzielaniu świadczeń w ramach lecznictwa uzdrowiskowego, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz.U. z 2020r. poz. 1662), lub realizowanej w trybie stacjonarnym rehabilitacji leczniczej, 86.90.A, 86.90.D, 90.01.Z, 90.02.Z, 90.04.Z, 91.02.Z, 93.11.Z, 93.13.Z, 93.19.Z, 93.21.Z, 93.29.A, 93.29.B, 93.29.Z, 96.04.Z, 96.01.Z

- której przychód z tej działalności w rozumieniu przepisów podatkowych uzyskany w jednym z dwóch miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku był niższy co najmniej o 40% w stosunku do przychodu uzyskanego w miesiącu poprzednim lub w analogicznym miesiącu roku poprzedniego.

Z § 6 ww. rozporządzenia wynika zaś, że osoba, o której mowa w § 4 ust. 1, w treści oświadczenia, o którym mowa w art. 15zs ust. 3 pkt 4 lit. c ustawy o COVID-19, zawiera informacje o nieposiadaniu innego tytułu do ubezpieczeń społecznych, o prowadzeniu na dzień 30 listopada 2020r. działalności gospodarczej, o której mowa odpowiednio w § 4 ust. 1 pkt 1 albo 2, oraz o uzyskaniu w jednym z dwóch miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku przychodu o co najmniej 40% niższego w stosunku do przychodu uzyskanego w miesiącu poprzednim lub w analogicznym miesiącu roku poprzedniego.

Zdaniem organu rentowego ubezpieczona nie spełniała przesłanek do świadczenia postojowego wypłaconego jej w dniu 9 lutego 2021r., gdyż na dzień złożenia wniosku podlegała ona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w tytule zatrudnienia w C. P., zaś z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej była obowiązana opłacać jedynie składki na ubezpieczenie zdrowotne. Jak podkreślał pozwany, brak jest podstaw do przyjęcia za skarżącą, że wniosek złożony przez nią na początku lutego 2021r. miałby dotyczyć świadczenia postojowego za styczeń 2021r., gdyż nie można przyjąć, że wnioski o ww. świadczenia składa się za okres wsteczny.

Sąd nie podzielił takiego stanowiska organu rentowego. Przede wszystkim podkreślenia wymaga, że przepisy ww. ustawy nie zawierają regulacji odnoszącej się do okresu, za jaki przysługiwać może świadczenie postojowe. Jedynym wymogiem jest porównanie wysokości przychodów w miesiącach poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o świadczenie. Wskazać w tym miejscu należy, że jak wynika z literalnego brzmienia przepisu, ustawodawca nie wymaga, by spadek przychodów – zarówno w przypadku pierwszorazowego, jak i ponownego świadczenia postojowego – dotyczył miesięcy bezpośrednio poprzedzających złożenie wniosku o świadczenie, a jedynie poprzedzających tenże miesiąc, co nie jest tożsame.

Zdaniem Sądu pozwany całkowicie pomija również w tym miejscu normę art. 15zs ust. 7 ww. ustawy, zgodnie z którą wnioski o świadczenie postojowe mogą być złożone do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych najpóźniej w terminie 3 miesięcy od miesiąca, w którym został zniesiony ogłoszony stan epidemii. Stan epidemii został wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 20 marca 2020r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. z 2020r. poz. 491 z późn. zm.) i zaczął obowiązywać od 20 marca 2020r. Stan ten nadal trwa.

W ocenie Sądu, nie można zakładać, że racjonalny prawodawca wprowadza przepis, który pozwala na złożenie wniosku o świadczenie postojowe po odwołaniu stanu epidemii, a jednocześnie ustanawia ograniczenia, które nie pozwalają na uzyskanie świadczenia. Beneficjenci świadczeń postojowych nie są więc ograniczeni czasowo, jeśli chodzi o datę złożenia wniosku o świadczenie, z wyjątkiem trzymiesięcznego terminu określonego w art. 15zs ust. 7 ustawy. Wniosek o świadczenie postojowe może więc dotyczyć dowolnych miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku, zaś samo świadczenie postojowe jest ustawowym uprawnieniem strony, z którego może ona, lecz nie musi, skorzystać w dowolnym terminie, ograniczonym jedynie terminem zawitym z art. 15zs ust. 7 ustawy (tak też Sąd Apelacyjny w Szczecinie w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 czerwca 2021r., sygn. III AUa 171/21, LEX nr 3259712).

Już tylko na podstawie wyżej wskazanych unormowań nie można zgodzić się z prezentowanym przez pozwanego stanowiskiem. Biorąc bowiem pod uwagę konieczność porównania dochodów uzyskanych z prowadzonej działalności w kolejnych miesiącach przypadających w trakcie trwania epidemii a przypadających przed miesiącem złożenia wniosku oraz fakt, że wniosek o świadczenie postojowe można złożyć do momentu upływu trzech miesięcy po ustaniu stanu epidemii, brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia za pozwanym, że składając wniosek w danym miesiącu, świadczenie postojowe przyznane przez organ rentowy dotyczyć będzie tego konkretnego miesiąca.

Ponadto, jak słusznie wskazuje się w orzeczeniach Sądów, rozpoznając sprawy o świadczenia postojowe należy odwoływać się do interpretacji przepisów zgodnej nie z jej literalnym brzmieniem, lecz celem, w jakim

zostały wprowadzone. W założeniu wprowadzenie świadczenia postojowego miało zaś na celu zminimalizowanie negatywnych skutków ekonomicznych rozprzestrzeniania się COVID-19, występujących między innymi u osób fizycznych prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą poprzez rekompensatę utraty przychodów z wykonywanej działalności. Świadczenie to przysługuje, gdy w następstwie COVID-19 doszło do przestoju, obniżenia przychodów z działalności gospodarczej. Świadczenie postojowe przyznawane jest więc jako świadczenie szczególne, bowiem uzasadnione szczególnie,

wyjątkowymi, wyżej wskazanymi okolicznościami. Nie powinno przy tym budzić wątpliwości, że podstawowym celem świadczenia postojowego jest zapewnienie przedsiębiorcy środków na bieżące utrzymanie w sytuacji znaczącego zmniejszenia przychodów z uwagi na stan epidemii, albo wręcz ich braku. W świetle powyższego, zdaniem Sądu, tego typu rekompensata należąca jest za te miesiące, w których nastąpiło takie znaczące zmniejszenie przychodów z działalności albo ich utrata. Za takim uznaniem przemawia fakt, że porównaniu podlegają przychody osiągnięte przed miesiącem złożenia wniosku. W realiach rozpatrywanej sprawy trzeba dodatkowo zwrócić uwagę, że utraty przez skarżącą środków na bieżące utrzymanie nie mogło zrekompensować zatrudnienie w C. P. od 1 lutego 2021r., skoro wypłaty wynagrodzenia z tego tytułu ubezpieczona mogła oczekiwać co do zasady dopiero w kolejnym miesiącu (art. 85 § 1 i 2 kp).

Zdaniem Sądu argumentacja prezentowana przez pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie również z tego względu, że przedsiębiorca nie może przyjmować ze 100% pewnością, iż w danym miesiącu faktycznie nie osiągnie on przychodu, którego wysokość zamknie mu drogę do dochodzenia świadczenia. Logicznym jest, że dopiero po zakończonym miesiącu przedsiębiorca może dokonać rachunku zysku i strat za ten miesiąc, a tym samym ocenić, czy osiągnięty przychód kwalifikuje go o ubiegania się o świadczenie. Tym samym nie można uznać, aby wniosek składany w lutym 2021r. miał dotyczyć świadczenia właśnie za ten miesiąc, tym bardziej, że dokonuje się w nim porównania sytuacji mającej miejsce we wcześniejszym okresie.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, nie budziło wątpliwości, że w okresie co najmniej trzech miesięcy przed złożeniem w dniu 3 lutego 2021r. wniosku o świadczenie, skarżąca „uzyskała” zerowy przychód z działalności gospodarczej, a tym samym przychód ten niewątpliwie był niższy od przychodu uzyskanego w analogicznych miesiącach roku poprzedniego. Ponadto brak jest podstaw do przyjęcia, że świadczenie, o które ubezpieczona wnioskuje w dniu 3 lutego 2021r., miało być należne właśnie za ten miesiąc. W konsekwencji nie można więc uznać, że w miesiącu, za który ubezpieczona nabyła prawo do świadczenia, podlegała ona pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu oraz aby wypłacone jej 9 lutego 2021r. świadczenie było świadczeniem nienależnym.

Z tych też względów Sąd uznał, że decyzja organu rentowego nie odpowiadała prawu, gdyż nie zostały spełnione przesłanki zwrotu spornego świadczenia, wskazane w art. 15zx ust. 1 i 2 ustawy covidowej. Skutkowało to zmianą tej decyzji przez stwierdzenie braku podstaw zwrotu przez ubezpieczoną świadczenia postojowego, wypłaconego jej w dniu 9 lutego 2021r., stosownie do art. 477¹⁴ § 2 kpc.